

Historisk person

Jon Haug Svendsen

Jon J. Egset

Innhald

Innleiing	1
Polarbjørn	3
Krigen	1
Etter krigen og eigen familie	2
Sjukdom	5
Avslutning	5
Kjeldeliste	6

Innleiing

I oppgåva skriv eg om oldefaren min Jon J. Egset. Eg høyrde mange historier om han i oppveksten. No har eg lyst til å finne ut enda meir. Problemstillinga er: Kva føresetnader hadde Jon som gjorde han rusta til dei store utfordringane han måtte gjennom i livet?

Hypotesen er at han var «rett mann på rett plass til rett tid». Hovudkjelda er Isflaket, eit organ for Ishavsmuseets venner nr. 4, 2008, «Egset-brørne på Polarbjørn» av Magnus Sefland. Også publisert i Voldaminne 2008.

Oppveksten

Jon J. Egset, sonen til Marie Egset(fødd Molvær) og Johan K. Egset, vart fødd 14. mai 1915. Han var nummer fem i ein syskenflokk på sju. Jon vaks opp på småbruket Furulund som på folkemunne vart kalla Johan-garden, på Ekset i Morkabygda i Volda. Det var eit småbruk med eit lite bustadhus der det på det meste budde fire generasjonar. Johan-garden var fråskilt nabobruket som hadde vore ein større gard, Lars-garden. (Kjelland. Hasle. Myklebust. 2009). Dei hadde ei lita løe med fjøs under med to kyr, eit par sauer og utedo. Der var ei jord som dei kunne slå og dyrke poteter på. Vegen mellom Volda og Ørsta gjekk mellom løa og huset. Ein fekk ikkje kjøpt mykje, så dei måtte skaffe det meste av det dei skulle ete sjølve. (M.E.H: Personleg fråsegn)

Jon vart fødd eitt år etter starten på første verdskrigen (1914-18). då Norge var nøytralt. Rett etter krigen var det kort oppgang i økonomien. Men så vart det inflasjon, og ein fekk kjøpe mindre for kvar krone. Frå rundt 1920 vart det etterkrigskrise og industriproduksjonen fall med nesten ein tredjedel. Perioden var merkt av at arbeidarane streika og arbeidsgjevarane stengde dei ute frå verksemdene. Norske varer vart prisa ut av verdsmarknaden. Mot slutten av 20-talet vart det oppgangstider. Industrien produserte som aldri før og lønene steig, men jordbruket sleit. Det vart verdskrise med store verdiar, draumar og håp tapte, etter ville aksjespekulasjonar i USA i 1929.

Det vaks fram eit nytt samfunn i Norge som bygde sterkare på industri og pengehushald. Sosialt og kulturelt vart det ei ny fritid. Mange organisasjonar vart etablerte, det kom ny teknologi, sosial- og helsepolitikk med til dømes kamp mot alkoholen. På same tid var det mykje svolt, fattigdom og sjukdom i landet. Venstre var største partiet. Arbeidarpartiet var

nest størst. Så kom Høgre. Bondepartiet vart stifta i 1936 og det vart mest støtta av bønder og småbrukarar. Mange skipsreiarar vart rike på krigen, men det var krise i 20 og 30- åra og stor arbeidsløyse heile mellomkrigstida.

Jon kom frå små forhold (småkårsfolk/arbeidarklassen). Faren Johan hadde kjøpt ein liten fiskebåt som han brukte til å fange fisk som han selde ved kaiene, og til å skyse dokter, prest, dyrlege jordmor over Voldsfjorden, til Austefjord og Dalsfjord. Mora, bestemora og borna passa dyra og jorda. Familien var ikkje direkte fattige, men hadde nok til å klare seg fint på den tida. Ungane måtte arbeide, anten med dyra eller på marka slik dei fleste andre måtte. Jon var truleg med på å egne liner og reinse garn ilag med faren og han var med han ut i øyane på fiske.

Då Jon vart stor og det nærma seg sommar og varme , brukte han å lage til nede i løa slik at det var mogleg bu der. Han kjende det vart for mykje folk i heimen.

I 1920 bestemte Stortinget at alle born skulle få gå sjuårig folkeskule gratis. Dei som gjekk på skule i byane, fekk nesten dobbelt så mykje undervisning som dei på landet. Etterpå kunne dei som hadde pengar, gå vidare på middelskule og gymnas. 50% av sønene til sjølvstendig næringsdrivande gjorde det, medan berre 2% til småbrukarar kunne det. Svært få jenter gjekk vidare på skule. Idealet var at dei skulle bli husmødrer og vere heime å passe born og gamle. Stort sett berre døtrene frå borgarskapet gjekk vidare på skule for å verte danna vertinner i store selskap. Nokre få vart yrkeskvinner.

På Mork vart det bygd skulehus i 1899. Før var der omgangsskule i ulike heimar, Skulen fekk innlagt vatn i 1922. Jon starta på folkeskulen då han var sju år. Det var einaste utdanninga han fekk. Han var veldig sosial og likte seg godt ilag med folk. Jon kunne alle julesongar og var svært glad i å lese. Han fekk gode karakterar på vitnemålet.

Ungane frå smågardane brukte ofte å hjelpe til og samlast på Årflot-garden, den største i bygda. Aktiviteten der var alltid spennande og elleve born voks opp der då. Garden var eit kultursentrum. Der var kai med båttrafikk, og det første trykkeriet på landsbygda i Norge med eiga avis. Der var stort bibliotek, som for eksempel Ivar Aasen hadde brukt. Kulturlandskapet på den tida mar mykje opnare en no på grunn av nedbeiting. Det var meir fri natur, mindre og færre hus og vegar.

Hjellegjerdet var ein samlingsplass med fotballkampar, bygdedansar, bålbreining og speidarleirar. Eitt bilete viser Jon i speidardrakt, men det er ikkje heilt sikkert at han var speidar. I så fall måtta han til Volda sentrum eller «inn på land» som dei sa. Når borna ikkje arbeidde, var det mykje lek og moro. Dei gjekk på skøyter på Håskoldtjønna og på ski i mange hoppbakkar, i Sollida og til Niven på søndagane. Den bakkete bygda har lange tradisjonar for å ake på kjelke. Det frilynde ungdomslaget vart organisert i 1917. Idretts-, helselaget, ulike kristelege-, musikk- og songlag, spelte hovudrolla for fritidsaktivitetane. Mork songkor vart etablert i 1887. Mork ungdomshus skulle vere for alle. Det har vore søndagsskule i bygda heilt frå 1920-åra der «alle» borna gjekk. Det kom butikk på Ekset i 1938, eit viktig samlingspunkt. Helselaget vart etablert i 1932 og gav mellom anna pengestøtte til dei som trengde det i tillegg til å opplyse om betre helsestell. Mjølkerampene var viktig møteplass for karane i bygda. Kring 1930 kom det telefonstasjon for heile Morkabygda i Gammelgarden.

Jon var aktivt med på alt han kunne, til han byrja i arbeid og når han var heime. Saman med kameratar bygde han ei lita hytte rett under Niven. Ein fri stad.

Jon vart ein høgrest og sterk ungdom og mann. Barnearbeidet og fritidsaktivitetane hadde gjort at han vart allsidig og meistra mykje. Kunnskapen kom svært godt med då han seinare mellom anna skulle hoppe frå isflak. Han var ein sosial, men beskjeden og fredeleg person som likte godt når det var harmoni, ro og godt humør. Han gjorde det han skulle, men var ikkje så glad i jord- og vedlikehaldsarbeid.

Polarbjørn

Etter konfirmasjonen, fekk Jon fare på selfangst med ishavsskuta «Polarbjørn». Broren Kristian var stuert der og Jon fekk først jobb som byssegut. Fangstreisene var eit felles-føretak. Kvar enkelt kjende seg ansvarleg og var ikkje lønsmottakar, men hadde lott. Mannskapet delte på overskotet etter ein viss nøkkel. Mellom 1924 og 1939 gjekk fangstmengda ned. Tekniske forbetringar på den tida var radiosendarar på dei fleste skutene. Eit anna hjelpemiddel var at nokre fartøy fekk ekkolodd. For dei Sunnmørs-skutene som vart leigde til vitskaplege undersøkingar var dette svært verdifullt.

I februar 1939, var Jon med på å redde mannskapet på skuta «Saltdalingen». Dette skjedde medan Polarbjørn som var heilt nyoppussa, Polaris og Arktos alle frå Sunnmøre, var på veg til

eit fangstfelt ved Newfoundland. Dei gjekk om Færøyane og sør for Island. Der møtte dei ei anna samsegling. Det var skutene Isfjell, Nyken og Saltdalingen frå Troms. Skutene hadde dagleg radiosamband over Ålesund kystradio. Då dei kom sør-vest om Island møtte dei ein storm som var verre enn det til og med dei mest sjøvande hadde opplevd før. Isfjell, Nyken og Saltdalingen som var ganske små skuter, gjekk ned. Tre personar frå Polaris og tre frå Polarbjørn med eit mannskap på 27, vart utpeika til å prøve og redde mannskapet på Saltdalingen. Det sjølv om alle visste at sjansane for å lukkast var svært små. Ein av dei var Jon. Dei tre sette seg i fangstbåtar, noko som verka uhøyrdd under dei forholda som var den dagen. Bølgene var høge som hus. Dei såg ingen andre båtar før dei omtrent var over dei. Til saman redda dei frå Polaris og dei frå Polarbjørn atten personar. Eit heilt folk følgde denne kampen over radioen. I stormen fekk Polarbjørn slått inn nesten heile styrbord rekke og annan skade. For dette vart Jon tildelt medaljen for edel dåd av ordføraren i Volda på eit kommunestyremøte etter at han kom heim.

(Møre tysdag 1. november 1939) Utdrag frå oppslaget: «Det er ei stor ære for meg», sa ordførar Alvestad «når eg i dag har fått i oppdrag å gjeve redningsmedalja til ein av våre sambygdingar. Eg veit at Jon Egset er smålåten som alle fiskarar, fangstmenn og sjømenn langs kysten vår. Dei gjeng til yrket sitt på havet i storm og uver og finver, og gjer arbeidet sitt utan bråk, som ein sjølvsagd ting. Og dei lyder den uskrivne lov som seier at er din kamerat eller nokon annan i fåre og treng hjelp, so skal det gjevast um det so gjeld livet. Jon Egset lydde denne lovi som er skriven i hjarta på alle som ferdast på sjøen. Og me er glade og byrge over at ein representant for den norske sjømannsstand på ein so god og verdig måte hev hevda desse internasjonale prinsipp. I tillegg til den ære som den norske regjering hev synt, vil eg også leggja til Volda heradsstyre og folket i Volda si takk fordi me fær rekna Jon som volding, og fordi me hev ein sjømann av den type og støyping millom oss».

Seinare same året, var Jon med som ein av tre assistentar for Thor Askheim som var topograf for Norges Svalbard- og Ishavsundersøkingar. Dei brukte juli og august på øya Hopen. Øya er ein del av Svalbard på sør-spissen av Spitsbergen. Dei skulle måle vasstand og kystlinje, kartlegge og byggje vardar. Askheim hadde vore med Polarbjørn og Jon på tur før, og dei kjende kvarandre mest sannsynleg godt. Redningsaksjonen som Jon hadde vore med på tidlegare på året, var kjent også for Askheim. Då han namngav dei forskjellige stadane på øya, fekk Jon døype ei strand-slette Egsetstranda, som heider for innsatsen.

Det var ikkje uvanleg at skuter gjekk ned på veg til eller frå fangstfelta. I 1933 vart det etablert ei assurance-foreining «Ishavet» for ishavsskuter i Ålesund. Staten gav 150 000 kroner i grunnfond. Mot slutten av 1930-åra vart forholda for vanlege arbeidarar som fiskarar, bønder og tømmerhoggarar, betre i Norge. Det vart innført åtte timars arbeidsdag i industrien og ni dagar ferie med lønn, i året. I tillegg til alderstrygd, vart det offentleg støtte til funksjonshemma. Dei arbeidslause og andre hjelpetrengande fekk hjelp frå det offentlege og måtte ikkje gå på «sosialen» lenger. Det vart vanleg med radioar i heimane, elektrisitet og det kom nye oppfinningar som støvsugar, elektrisk strykejarn, vaskemaskin og elektrisk komfyr. Kvinnene fekk dermed tid til anna enn husarbeid til dømes foreiningsliv, barneoppdraging og andre aktivitetar. Då krigen kom, var det 100 000 bilar i landet.

Jon sa seinare at det å vere med på berginga og å overleve kraftprøva, var tilfeldig. Å ikkje delta når han vart peika på, var utenkeleg. Det var ei sjølvsgd plikt.

Oppvekstvilkåra med å måtte tilpasse seg storfamilien, knyte og bevare venskap, kunne samarbeide, lyde ordrar, mykje arbeid og annan fysisk aktivitet, var viktige føresetnader for haldningane og verdiane hans. Han sa ikkje mykje, men handla dess meir. At dei jamne levevilkåra i landet var i betring, men mest ønsket om å få møte att dei kjære heime, hjelppte også sikkert til med å overleve og kunne berge andre.

Krigen

På slutten av 1939 – starten på 1940 var Jon på nøytralitetsvakt i marinen. Han fekk permisjon på etterm vinteren i 1940, då han skulle på selfangst med Polarbjørn til Newfoundland igjen. Tyskarane okkuperte Norge i april 1940, medan Jon var på isen. Det var derfor ikkje aktuelt å returnere til Norge etter avslutta fangst. Alle dei norske båtane la til land ved St. Johns på

Newfoundland for å levere. Jon gjekk i land der og fekk vere med ein gammal kolbåt som hadde lege i karantene på grunn av tyfus, til England. Dei gjekk i konvoi, men sakka etter. Fleire skip i konvoien vart torpederte. Der melde han seg slik ordren var, til den britiske marinen. Etter eit grunnkurs vart han kvartermeister som tilsvara over-sersjant, på den norske minesveiparen Mandal som var ein ombygd kvalbåt. Dei vart stasjonerte på marinestasjonen i Plymouth og i opererte blant anna i den engelske kanalen ved å sveipe som var å plukke opp miner for handelsskipa som gjekk i konvoiar gjennom. Han skal blant anna ha vore med i førebuing og støtteoperasjonar i samband med den allierte invasjonen i Normandie i 1944.

Under opphaldet i England, levde gastane godt når dei var i land og hadde fri. Då vart dei inviterte på store festar med god mat og drikke, kjende artistar, besøk av kongen og kronprinsen som lovde «gull og grøne skogar» når dei kom heim att til Norge. Men det var og å delta i store gravferder over torpederte sjømannskollegaer. På tokt var dei kvar gong førebudde på å «gå nå». Ingen trudde dei kom levande frå det. Båtane gjekk «for sløkte lanterner». Viss dei kom bort i mannskap frå torpederte skip og som låg i vatnet og ropte om hjelp, var ordren å gå rett gjennom utan å stoppe. Han hadde ikkje kontakt med dei heime for heile tida. Dei trudde han var omkomen. Store kontrastar.

(julehefte frå Mork skule i 1978) Elevar vi ikkje har namn på intervjuar Jon om krigen: «Har du minne frå fredsdagane?» «Vart send frå England til Tromsø der eg var om lag ein månad. Det var 17.mai og folket i byen ville bere mannskapet frå båten vår, på gullstol i toget. Men det gjekk vi ikkje med på. «Korleis vart du motteken heime?» «Eg kom til Oslo med fly. Så var det tog til Åndalsnes og buss til Ålesund. Då vi kom til Sjøholt, møtte eg første voldingen, Olav Aarflot som pakta ein gard der på den tida. Det var sikkert han som varsla heimbygda. Frå Ålesund gjekk det båt til Ørsta. På kaia stod ein drosje for å hente meg til Volda sentrum der det skulle vere ei stor mottaking. Men det nekta eg og tok bussen. Eg gjekk av på Ekset og det var gripande høgtideleg då eg kom heim».

Intervjuet fortel om samferdsla den tida og understrekar personlegdomen til Jon. Han fekk tre ulike medaljar for krigsinnsatsen. Ein fjerde medalje skulle utdelast om lag 1980 då han var

sjuk. Den nekta kona å ta imot. Ho var bitter.

Etter krigen og eigen familie

For ein god del av dei som var «ute» under krigen, var det vanskeleg å omstille livet til det «normale» igjen då dei kom heim til Norge. Lovnadane frå kongen var det ingen som ansa på. Dei som hadde kjempa for landet på havet, vart ikkje rekna med her heime, berre av dei allierte i utlandet. Det var heimevernet «gutta på skauen», som var dei store heltane. Dette sleit Jon mykje med ei stund, men så møtte han Synnøve Torheim frå Torheim i Nordfjord. Ho jobba på pleieheimen for tuberkuløse i Volda og dei to møttest på jonsokdans på Mork ungdomshus. Han var då 31 år, filte negler, hadde silkeskjerf og røykte sigarettar frå etui. Han likte å pynte seg, «å vere i pussen». Synnøve på 23 var ei jordnær og sta dame og ville hjelpe han med omstillinga til det normale og arbeidskrevjande livet på bygda «striskjorta og havrelefsa» til arbeidarklassen. Ho fekk han til å snu og gi livet ein annan og betre tilpassa struktur.

I 1948 var Jon med på sin siste ekspedisjon med Polarbjørn. Då gjekk turen til Nordaust-Grønland. På byrjinga av femti-talet var han også tilbake på ishavsfangst ein eller to gongar.

Kort tid etter at Jon kom heim frå ekspedisjonen gifta han og Synnøve seg i Davik kyrkje. Dei fekk fire born: Marie (f. 1949), Astrid(f. 1952), Ole Johan(f. 1954) og Tore(f. 1957).

Sidan Jon no var ferdig med ekspedisjonar, måtte han finne seg anna arbeid. Det var ikkje berre lett då han ikkje hadde formell utdanning og at den rike kompetansen mest låg i sjølivet der han etter måten hadde tent «gode pengar». Det utfordra truleg stoltheita at han no måtte bli vanleg lønsmottakar nedst på rangstigen. Han byrja først med anleggsarbeid ved bygginga av Firdakraft sine kraftanlegg i Yksnelvane rett over fjorden frå Torheim. Der var han frå første spadetak til første byggesteg var ferdig. Etter kvart kjøpte Jon den vesle båten «Volda» av kjøpmann Steinsvik. Den brukte han primært til pendling over Nordfjorden mellom Torheim og Yksnelvane. Han brukte og båten til å frakte materialar som skulle brukast til å bygge huset til han og Synnøve på Eksetstranda i Volda. Materialane kjøpte han frå gardsskog på Torheim som han frakta over Stadhavet i to vender. Det havstykket hadde lenge vore frykta og respektert, men med tanke på kva Jon var i gjennom tidleg 1939, hadde han både erfaring og kunnskap nok til å gjennomføre dette på ein kontrollert måte. Etter at huset var

bygd, fortsette Jon å jobbe i Yksnelvane. Han vekependla til Volda. Kom heim laurdagskveldane i sju tida og reiste igjen midt på dag søndagane.

På 1950-talet deltok han i påbygging og ombygging av sjukehuset i Volda. Frå og med 1954 dreiv Jon med husbygging, anleggsarbeid og fjellboring. Han samarbeidde med skytebasen David Kalland i Volda. Grunna dette arbeidet kunne Jon etter rasjoneringa av privatbilar 1. oktober 1960 kjøpe ein Morris varebil i 1962. I 1964 kjøpte han traktor med kompressor og utstyr som forenkla boringa. Då bora Jon og seinare svigersonen Peder Haug, medan Kalland sprengde.

For å spe på økonomien slik at borna skulle kunne få det dei andre fekk, bygde han også ut hus der det var mange høner og opp til 16 grisar. Kona som nettopp hadde teke sertifikat, henta grisemat, restar frå kaféane med varebilten.

Erfaringane frå arbeids- og soldatlivet hadde lært han at det var stor skilnad på arbeidsfolk og dei meir privilegerte klassane. Han fagorganiserte seg i «Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon i Norge». Han gjorde ikkje noko vesen av det. Familien registrerte berre at han kledde seg i pussen og gjekk til sentrum kvar første mai for å sjå på demonstrasjonstoget.

Jon, Synnøve og Marie song saman i Mork blandakor. Elles var heile familien med i organisasjonslivet i Morkabygda.

I tiåra etter krigen var det stor vekst i Norge. Det vart auka velstand, likestilling og fridom. Arbeidarpartiet dominerte heilt til 1965. Det var ikkje arbeidsløyse, landet skulle byggast på nytt. "Aktiv stat" vart ein realitet: Eit samfunn med velferd for alle. Gradvis vart det samarbeids- og forhandlingsstat. Målet var å finne løysingar som flest mogleg aksepterte.

Velferdssamfunnet som vart utvikla i fleire land, har prega den norske velferdsmodellen. Målet er å ha flest mogleg i arbeid, ha høg utjamning og likskap. Velstand, rettar i arbeidslivet og offentlege tenester skal være ein rett for alle.

Jon Egset sine verdiar, fysiske og sosiale eigenskapar og kompetanse var viktige føresetnader for å tole og takle sjølve livet. Det viktigaste var likevel familien, at han hadde ein ektemake som stod trufast ved sida «i gode og vonde dagar».

At samfunnsutviklinga også spelte på lag, at «alle skal med» vart ein verdi, var sjølvstykkt også

avgjerande for at Jon kom gjennom prøvingane på ein god måte.

At Synnøve tok sertifikat henta, henta grisemat og seinare i 1972 tok hjelpeleie skulen, fortel om sjølvstende og likestilling mellom kjønna, på ein uvanleg måte for sin generasjon og samfunnsklasse. På grunn av at svigerforeldra til Jon var mykje sjuke vart alle feriar lagt til gardsarbeid på Torheim. Jon og Synnøve kjøpte TV i 1965.

Sjukdom

Som hos mange andre, sette krigen spor i Jon si mentale helse. Borna merka ikkje dette før i 1967. Under seksdagarskrigen, var det TV-sendingar som gjorde stort inntrykk på han. Han mista nattesøvnen og det førte til psykisk samanbrot. Det var som om han ikkje var til stades der dei rundt han var. Han var tilbake i krigen og oppveksten. Etter kort tid vart han innlagt på Oppdøl psykiatriske sjukehus på Hjelset ved Molde. Etter opphaldet, kom Jon seg delvis tilbake på jobb igjen. Han fekk og nokre opphald ved krigsinvalidheimen på Bæreia ved Kongsvinger. Mange av dei andre som var der var alkoholikarar og skilde. Det var ikkje han. Kona hadde vore til stor hjelp, meinte han. Seinare var han nokre gonger tilbake på Oppdøl. Etter mykje om og men, fekk han etter kvart halv krigspensjon. Jon var ikkje typen som blei bitter, men særleg Synnøve følte at han hadde ofra helsa si for Norge i krigen. I 1971 fekk han endeleg full krigspensjon. I 1979 fekk han påvist tarmkreft. Jon fekk vere statspensjonist i ti år før han døydde 9. april 1981, 66 år gammal.

Avslutning

Kva føresetnader hadde Jon som gjorde han rusta til dei store utfordringane han måtte gjennom i livet?

Førestenadene som hjelpte Jon gjennom livet, fekk han først ved å hjelpe til heime både med gards- og fiskearbeid. Dette gjorde at han vart fysisk sterk og vand til mykje hardt arbeid. Gjennom dei allsidige fritidsaktivitetane vart han godt rusta til varierte oppgåver og sosial samhandling. At han likte seg på skulen og søndagsskulen gav både boklege og religiøse verdiar.

Humoren og gleden ved å vere saman med ulike personlegdomar, gjorde nok opphalda på ishavsskuter, minesveiparen, fritida i England og på anleggsbrakka både lettare og kjekkare. Han hadde lett for å bli kjend med folk og var godt likt av alle. Han hadde stort og godt nettverk både i og utanfor familien.

Alle erfaringane hjelpte Jon både til å få og kome gjennom dei utfordringane han fekk. Kjærleiken til barndomsheimen med familien, til kona og egne born viste seg å vere største motivasjonen for å kjempe seg gjennom prøvingane

Kjeldeliste

Haug M. E. samtalar

Jonsgård Å (1963) *Dette er Norge 1814-1964 bind 2, Hvalfangst og selfangst*, Gyldendal norsk forlag, Oslo.

Julehefte Mork skule (1978) *Intervju med Jon Egset*

Kjelland A, Hasle K A, Myklebust O: (2009). *Busetnadssoga for Volda*. Band 5 *Morkabygda, Lidabygda og Yksnøya*

Medlemsbok (1950) *Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund*

Møre 1. nov. 1939

Nordanger T. (1980) *Dramaet i Nord-Atlanteren. Åtte små skuter frå Norge*. Nordanger forlag.

Sefland M. Isflaket.....2008 og Voldaminne Årsskrift 2008: Egset-brørne på Polarbjørn

Store norske leksikon (2016) <https://snl.no/>

Vollan O. 1951: Ishavs fart, Alb. Cammermeyers forlag